

2018-tól Magyarországon is lehetővé válik a csoportos igényérvényesítés a társult per formájában

A jogérvényesítés új formája kerül bevezetésre 2018. január 1-től a társult per jogintézményével. A társult per a kollektív igényérvényesítés olyan formája, melyben a jogosultak döntése és kifejezett nyilatkozata képezi annak alapját, hogy az igények együttesen, egyetlen perben legyenek elbírálhatóak.

Tipikus igény

A társult perben nem a felperesek egyedi igényeinek összességét, hanem egyetlen, ún. tipikus igényt, azaz egy érvényesített jogot és egy hozzá tartozó tényalapot bírál majd el a bíróság. A törvény a tartalmilag azonos érvényesített jogot reprezentatív jognak nevezi, míg az ezt megalapozó tényeket reprezentatív tényeknek. Alapvető feltétel tehát, hogy valamennyi felperes vonatkozásában ez a tipikus igény fennálljon. Amennyiben a felperesek igényei nem azonosak (lényegüket tekintve), a társult performa nem alkalmazható és az ilyenként indított pert meg kell szüntetni. Ez nem akadályozza viszont azt, hogy a felperesek egyénileg érvényesítsék az igényeiket.

Reprezentatív felperes

A per sajátossága, hogy a jogosultak mindannyian felperesek a perben, de perbeli jogokat egyedileg, külön-külön nem gyakorolhatják. Ezért szükséges az annak meghatározása, hogy a csoport nevében ki jár majd el, illetve a csoport befolyásolhatja-e a pervitelt. További feltétel, hogy legalább tíz felperes szükséges a társult per megindításához.

E csoportos perlés további sajátossága, hogy felperesi oldalon a jogosultaknak szerződést kell kötniük egymással a pervitelre. A polgári perrendtartás így rendhagyó módon szerződési szabályokat is tartalmaz és felsorolja azokat a kérdésköröket, melyeket okvetlenül szabályozniuk kell a feleknek. A három legfontosabb szabályozandó kérdéskör a felek hozzájárulása a társult per előkészítésének, továbbá magának a pernek a költségeihez, a reprezentatív felperes pervitele korlátainak és ellenőrzésének szabályai, valamint pernyertesség

vagy egyezségkötés esetén a megítélt összeg felosztása. Ez utóbbi tekintetében a törvény ugyanakkor kógensen előírja, hogy pernyertesség (egyezségkötés) esetén a megítélt összeget nem lehet átcsoportosítani a felek között, azt az eredeti követelésük arányában teljesíti számukra alperes.

A bíróság a társult perlési szerződés tartalmát ellenőrzi és a törvényi követelmények teljesítését azzal kényszeríti ki, hogy ha a szerződés nem tartalmazza a törvényben előírt kötelező elemeket, illetve, ha a szerződés a fent idézett kógens szabállyal ellentétes rendelkezést tartalmaz, akkor a keresetlevelet visszautasítja. Ezen túl a szerződés feltételeinek betartását a bíróság már nem ellenőrzi, vagyis nem kíséri figyelemmel azt, hogy a reprezentatív felperes betartja-e a szerződést.

A keresetlevél tartalma

A per tárgyát a reprezentatív jog fennállása képezi, a reprezentatív tényekre figyelemmel. A keresetlevélben a reprezentatív felperesnek elő kell adnia, hogy a reprezentatív jog és az egyedi felperesek igényei hogyan kapcsolódnak össze, azaz annak bizonyítását, hogy a reprezentatív joggal lényegében azonos jog illeti meg valamennyi egyedi felperest. A bizonyítás módját a bíróságnak vizsgálnia kell, illetve e kérdésben döntést kell hoznia, hogy az ítélete bizonyosságot teremtsen a tekintetben, hogy az ítélet alapján kik lesznek az igény jogosultjai.

Ha például egy árukereskedő szerződés alapján terméket értékesített egy adott időszakban a fogyasztók részére, de utóbb kiderült, hogy a kereskedő teljesítése hibás volt, akkor a fogyasztók árleszállítást kérhetnek. Az érvényesített reprezentatív jog tehát az árleszállítási igény, a társult felperesek pedig mindazok a fogyasztók lehetnek, akik a szerződést (lényegében azonos tartalommal) megkötötték a kereskedővel. A reprezentatív felperes bizonyítékként a megkötött szerződések bemutatását határozhatja meg perben.

A belépés és kilépés szablyai

A társult perbe belépni, illetve onnan kilépni csak a perfelvételi szakban a bíróság engedélyével lehet. A bíróság az engedélyt akkor adja meg, ha a belépések és a kilépések hatására nem áll be olyan változás, amelynek következtében a korábbi perfelvételi cselekmények megismétlése vagy tartalmuk módosítása válna szükségessé. A belépéshez és kilépéshez szükséges továbbá az is, hogy a társult perlési szerződéshez az új felperesek csatlakozzanak, illetve a kilépők azt felmondják.

Korlátozott körben lehet indítani

A törvény nem teszi lehetővé bármely érvényesített jog tekintetében a társult perlést, csak a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos jogvitákban, a munkaügyi perekben, valamint az emberi tevékenységen vagy mulasztáson alapuló, előre nem látható környezetterhelés által közvetlenül okozott egészségkárosodásból fakadó igények érvényesítése esetén.

A bíróság engedélye is kell

Szokatlan módon a társult per formájában való perléshez a bíróság engedélye szükséges. Az engedély megadásának feltétele az érvényesített jog és az azt megalapozó tények reprezentativitásának igazolása. Ezen túlmenően a törvény a bíróságnak jogot ad arra is, hogy célszerűségi alapon mérlegelje a társult per engedélyezését. A mérlegelés során azt kell a bíróságnak vizsgálnia, hogy a társult per az adott formában lebonyolítható-e, azaz nem ütközik-e a per lefolytatása olyan adminisztratív nehézségbe, mely a társult pernek az egyedi perek összességéhez mért hatékonysági előnyét megszüntetné. Az engedély iránti kérelem tárgyában hozott, akár helytadó, akár elutasító végzés ellen a törvény külön fellebbezést enged, egyúttal gyorsított döntéshozatalt ír elő a másodfokú bíróság számára.

Kötelező jogi képviselő

A fenti szabályokból is látszik, hogy kellően körültekintően kell eljárni már a reprezentatív igény meghatározásánál is annak érdekében, hogy a bíróság a keresetlevelet ne utasítsa vissza, illetve a társult perlést engedélyezze. Tekintettel arra, hogy mind a perbeli képviselő, mind a

társult perlést szabályozó mögöttes szerződés kidolgozása kellő szakértelmet igényel a törvény a jogi képviselőt e perben kötelezővé teszi.